

jeg i øvrigt kan tiltræde Lovforslaget som et Forsøg i den af den højtærede Minister antydede Retning.

Hage: Overfor det ærede Medlem, som nu satte sig (Stilling), vil jeg dog gøre den Bemærkning i Anledning af hans sidste Udtalelse, at jeg ser ikke, at Købstadkommunerne ere forhindrede fra at opkøbe Landejendomme lige saa vel som andre Kommuner.

Det ærede Medlem bemærkede med Hensyn til min Udtalelse i Gaar, at jeg havde sagt, at det var Forlystelserne, der droge Befolkningen ind til Byerne. Jeg ønsker dog at bemærke, at det var i anden Række, at jeg kom med den Bemærkning. Jeg bemærkede udtrykkeligt, at det var Haabet om større Fortjeneste, der drog Befolkningen til Byerne. Jeg ønsker at rette denne Misforstaaelse fra det ærede Medlems Side.

Overfor den højtærede Minister skal jeg tillade mig at gøre et Par enkelte Bemærkninger. Den ærede Minister gav mig naturligvis ikke Ret i mine Indvendinger mod enkelte Bestemmelser i Lovforslaget — det ventede jeg selvfølgelig heller ikke —, men den ærede Ministers Udtalelser vare prægede af Forhandlingsvenlighed og gavede mig Udsigt til, at vi ved nærmere Forhandling kunne komme til et Resultat, hvormed forhaabentlig alle Parter kunne være tilfredse, saa at jeg finder Anledning til at takke Ministeren for den Maade, hvorpaa han udtalte sig i Anledning af mine kritiske Bemærkninger. Der er dog nogle enkelte Punkter, som jeg finder det nødvendigt at gøre et Par Bemærkninger om.

Naar den ærede Minister sagde med Hensyn til Spørgsmaalet om Størrelsen af Ejendommene, at Salg af Præstegaardsjord ikke kunde medføre nogen Formindskelse af Middelstanden paa Landet, har han jo ganske Ret deri, men han maa ogsaa have misforstaaet mine Udtalelser om dette Spørgsmaal, muligvis har jeg ikke udtalt mig tilstrækkelig klart. I hvert Fald var min Tanke ingenlunde — og jeg tror, jeg udtrykkelig fremhævede det — at forhindre, at Præstegaardsjord kom ind under denne Lov, det har jeg ikke det mindste imod. Men mit Ræsonnement var det, at naar man i Motiverne til Lovforslaget, hvor der er Tale om Salg og Køb af større Ejendomme, nævner Præstegaardsjorderne som hørende ind derunder, bliver Spørgsmaalet om, hvad der skal forstås ved „større

Landejendomme“; endnu mere uklart og vagt, end det er i Forvejen. Thi den højtærede Minister maa dog indrømme, at Præstegaardsjorder i Henseende til Størrelse maa regnes til Gaarde af Mellemstørrelse, og naar der i al Almindelighed nævnes Præstegaardsjorder som henhørende derunder, kommer man let til den Betragtning, at denne Lov ved større Ejendomme netop tænker paa Ejendomme af Middelstørrelse.

Med Hensyn til Besiddelsesformen udtalte den ærede Minister, at hans Stemning for Fæste ikke var særlig stærk, men naar der nu lød saa haarde Ord om Fæste i Modsætning til Fortiden, fandt han det ikke ganske berettiget, fordi Fæste havde været virksomt til at forhindre, at Jorden blev udpint her i Landet. Det har jeg ikke det mindste at sige til. Jeg tror ogsaa, at Fæste har gjort sin Nytte og gjort sin Gavn, men jeg har heller ikke fremdraget Manglerne ved Fæste i Almindelighed, men fremdraget Manglerne ved Fæste i dette Forhold. Jeg anser det nemlig for det fornuftigste og det rigtigste, at naar vi nu skulle til at lovgive om Skabelsen af mindre Ejendomme, skal det ikke være Fæste, som er og bliver en forældet Form, men derimod Selvejendom. Fæste kan være bedre end fri Forpagtning og Udpining af Jord —, hvad der jo af den højtærede Minister specielt blev fremdraget netop lige overfor Forpagtning; — men naar vi staa overfor Valget mellem Fæste og Selvejendom, holder jeg paa Selvejendom. Naar den højtærede Minister fremhævede det heldige i, at gennem denne Lov stod det de smaa Brugere frit for at vælge, hvilken Besiddelsesform de ønskede — det ærede 2det Medlem for 5te Kreds (Tesdorpf) var inde paa noget lignende —, vil jeg dog dertil bemærke, at jeg tror, at Friheden vil blive saa som saa. Der bliver nemlig Frihed for dem, som udparcelere, til at paalægge Køberen den Besiddelsesform, de ønske, enten Selvejendom eller Fæste —, og jeg er ikke i Tvivl om, at Kommunerne ville vælge Fæste og Foreningerne Selvejendom — men for de smaa Brugere, Køberne af Ejendommene, tror jeg, Friheden vil blive meget ringe, fordi de ville blive nødtte til at tage imod den Form for Besiddelse, som Sælgerne af Ejendommen foreslaa.

Den højtærede Minister ser ikke Faren ved § 10, og i saa Henseende fandt han ogsaa nogen Støtte hos det ærede 2det Medlem for 5te Kreds. Jeg havde